

References

1. Aglimullina A. R. Creation of the atmosphere of unity in the conditions of the summer camp / O.Yu. Kryuchkova, I.A. Danilenko, A.R. Aglimullina // for the aid to the organizer of summer holiday. – 2008. – Part II. – Page 90-94.
2. Alekseenko T. F. Contents and directions of social and pedagogical activity / T. F. Alekseenko // Social pedagogics: theory and technologies: the textbook / under edition of I.D. Zvereva. - M.: Center of educational literature, 2006. – Page 265-266.
3. Goncharenko S.U. Ukrainian pedagogical dictionary / S.V. Goncharenko. – M.: "Lybid", 1997. – Page 102-104.
4. Lisitsyna S.A. Features of work with children and youth of "risk group". A grant for specialists of educational institutions / S.A. Lisitsyna, S.V.

Tarasova; under edition of S.A. Lisitsyna. – SPb: LOIRO publishing house, 2006. – Page 228-234.

5. Smirnova S.A. Pedagogics: pedagogical theories, systems, technologists: the textbook for students of the highest and secondary educational institutions / S.A. Smirnova; under edition of S.A. Smirnova. – M, 1999. – Page 40-45.
6. Social pedagogics: the small encyclopedia / [under edition of the prof. I. D. Zvereva]. - M.: Center of educational literature, 2008. – Page 5-6.
7. Holodetskaya N. Work with children of "risk group" / N. Holodetskaya // Social teacher. – 2010. – No. 5 (41). – Page 27-46.

Received October 11, 2018

Reviewed October 25, 2018

Л. Пахомова, ст. викладач

Комунальний заклад "Харківська гуманітарно-педагогічна академія"
Харківської обласної ради, Люботин, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ "ГРУПИ РИЗИКУ"

У статті висвітлено окремі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів до роботи з підлітками "групи ризику", зокрема в аспекті формування в них навичок конструктивної взаємодії та позитивного життєвого досвіду. Авторка також висвітлює питання освоєння майбутніми фахівцями методики проведення соціально-педагогічного тренінгу з цією категорією дітей. Уточнено поняття "підлітки групи ризику", "тренінг", "соціально-педагогічний тренінг". Особливу увагу приділено висвітленню змісту соціально-педагогічного тренінгу у системі професійної підготовки соціальних педагогів.

Ключові слова: підготовка соціальних педагогів, підлітки групи ризику, тренінг, соціально-педагогічний тренінг.

Л. В. Пахомова, ст. преподаватель

Коммунальное учреждение "Харьковская гуманитарно-педагогическая академия"
Харьковского областного совета, Люботин, Украина

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ТРЕНИНГ В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ К РАБОТЕ С ПОДРОСТКАМИ "ГРУППЫ РИСКА"

Освещены отдельные аспекты профессиональной подготовки социальных педагогов к работе с подростками "группы риска", в частности в аспекте формирования у них навыков конструктивного взаимодействия и положительного жизненного опыта. Автор также освещает вопросы освоения будущими специалистами методики проведения социально-педагогического тренинга с этой категорией детей. Уточнила понятия "дети группы риска", "тренинг", "социально-педагогический тренинг". Особое внимание уделила освещению содержания социально-педагогического тренинга в системе профессиональной подготовки социальных педагогов.

Ключевые слова: подготовка социальных педагогов, подростки группы риска, тренинг, социально-педагогический тренинг.

УДК 378.14

DOI: https://doi.org/10.17721/2616-7786_2018/4-1/12

Л. Рут'ян, магістр педагогіки вищої школи,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
ORCID iD 0000-0001-9609-2381

ПРАКТИКО ЗОРІЄНТОВАНИЙ СЕГМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті розглядається проблема практичної підготовки студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти та шляхи підвищення результативності системи практичної підготовки студентів у вищій школі. Представлено результати емпіричного дослідження результативності проходження практики студентами як невід'ємної складової процесу підготовки фахівців у вищих навчальних закладах відповідно до стандартів освітньої діяльності та вищої освіти [1, ст. 9-10]. Розглянуто принципи та завдання освітньої діяльності університету щодо практичної підготовки студентів, види практичної підготовки студентів. З'ясовано шляхи вдосконалення практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів, виокремлено рівні оволодіння практичними навичками, методику оволодіння умінням, методику оцінки (самооцінки) оволодіння уміннями, а також визначено критерії успішності практичної підготовки студентів, окреслено проблеми практичної підготовки студентів та фактори, що впливають на рівень задоволеності студента щодо проходження практики.

Ключові слова: вища освіта, освітня діяльність, практична підготовка, практика, навчальна практика, навчально-виробнича практика, педагогічна практика, асистентська практика, науково-дослідна (переддипломна) практика, результативність проходження практики.

Постановка проблеми. Актуальною проблемою в сучасному освітньому середовищі є організація практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів України. Як зазначено в Статуті Київського національного університету імені Тараса Шевченка (нова редакція) [2, п. 2.2], основними принципами освітньої діяльності Університету є: нерозривність процесів навчання, науково-дослідницької роботи та виробництва; висока гарантована якість освіти для забезпечення конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринку освітніх послуг; побудова освітніх програм на компетентнісній основі, із врахуванням професійних стандартів, потреб ринку праці та перспектив розвитку

галузі; визнання якісної практичної підготовки студентів необхідною умовою здобуття першого рівня вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти тощо.

Основні принципи освітньої діяльності університетів тісно пов'язані із практичною підготовкою студентів, нерозривністю процесів навчання, науково-дослідницької роботи та виробництва, конкурентоспроможності студентів на національному та міжнародному ринку освітніх послуг, а також побудовою освітніх програм на компетентнісній основі із врахуванням професійних стандартів, потреб ринку праці та перспектив розвитку галузі і як результат визнання якісної практичної підготовки

студентів необхідною умовою здобуття першого рівня вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти тощо.

До основних завдань освітньої діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка щодо практичної підготовки студентів відносимо [2, п. 2.3]: забезпечення, із урахуванням розвитку науки й вимог ринку праці, відповідності освітніх програм Університету потребам держави і суспільства; інтенсифікація освітнього процесу завдяки широкому впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій і зменшення частки репродуктивної складової; забезпечення довіри ринку праці до присвоєних університетом освітніх рівнів; формування в Україні та за її межами стійкої позитивної академічної репутації Університету за всіма освітніми програмами; підвищення ролі Університету на міжнародному ринку освітніх послуг тощо.

Усі, перераховані вище, завдання освітньої діяльності університету пов'язані із практичною підготовкою студентів. Оскільки практична підготовка студентів є надзвичайно важливим і невід'ємним компонентом підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, організації процесу проходження практики, її проведенню та підбиттю підсумків приділяють значну увагу. Практична підготовка студентів проводиться на обладнаних відповідним чином базах Університету, в органах державної влади, в інститутах НАНУ, інших наукових установах, на підприємствах різних форм власності, в організаціях різних галузей господарства, в закладах освіти, культури України та в інших країнах [3].

Попри зазначене вище, на жаль, можемо констатувати за результатами проведеного емпіричного дослідження про низьку результативність проходження практики: недостатній обсяг отриманих знань, умінь, навичок здобутих під час її проходження, труднощі при визначенні компетентностей над розвитком яких працювали під час проходження практики тощо.

Такий стан справ суттєво понижуює рівень практичної підготовки студентів, що тягне за собою недовіру ринку праці до присвоєних університетом освітніх рівнів і практичної підготовки студентів, зокрема, впливає на конкурентоспроможність випускників на національному та міжнародному ринку освітніх послуг. Організації процесу проходження практики студентами, її проведення та підбиття підсумків є реальною проблемою сучасної вищої освіти. Проте, відсутність належної уваги до практичної складової процесу підготовки студентів вищих навчальних закладів створює ряд проблем на їхньому подальшому професійному шляху, а саме: не достатньо високий рівень необхідних знань, умінь, навичок для здійснення фахової діяльності, вузьке коло здобутих під час навчання компетентностей, майже повна відсутність досвіду вирішення робочих ситуацій, і нерідко психологічна неготовність до здійснення професійної діяльності.

Мета статті: проаналізувати результативність проходження практики студентами вищих навчальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Наукові проблеми практичної підготовки студентів, як фактор підвищення якості вищої освіти, представлені у роботах З.В. Крецана, Н.Е. Касаткіної. Шляхам вдосконалення практичної підготовки студентів присвячена праця А.В. Бурсикова.

Так, З.В. Крецан, Н.Е. Касаткіна вважають, що якість університетської освіти залежить від поєднання високого рівня теоретичної і практичної підготовки. Сьогодні достатньо гостро стоїть питання про те, як наблизити

характер навчання студентів до вимог сучасного життя і скоротити тривалість після університетської адаптації випускника, як дати йому не тільки хороші теоретичні знання, а й навички реальної діяльності в світі ринкової економіки, як зробити його здатним відразу ж після закінчення навчання у вищому навчальному закладі включитись в серйозну практичну діяльність і отримати достойну роботу за спеціальністю [4]. Науковці стверджують, що практика слугує серйозною мотивацією для формування стійких навичок використання отриманих знань в реальних виробничих ситуаціях. Спрацьовує принцип: краще засвоюється те, що включено в діяльність і націлено на використання в майбутній професійній діяльності [4].

Слушною є позиція А.В. Бурсикова, який у своїй праці "Шляхи вдосконалення практичної підготовки студентів" виокремив *рівні оволодіння практичними навичками*: мати уявлення, професійно орієнтуватися; взяти участь, оцінити, знати алгоритм; виконати під керівництвом; виконати самостійно [5].

На увагу заслуговують запропоновані А.В. Бурсиковим методики:

- *методика оволодіння умінням*: наслідування; дія за алгоритмом; практичні вправи за алгоритмом; уточнення, координація під контролем викладача [5];

- *методика оцінки (самооцінки) оволодіння умінням*: демонстрація (відтворення) уміння в реальному житті; відтворення інтелектуальних умінь при вирішенні ситуаційних завдань [5].

Незаперечну наукову значущість мають *критерії успішності практичної підготовки студентів* (А.В. Бурсиков): знання цілей навчання, вимог; володіння методикою оволодіння уміннями, тобто технологією досягнення цілей навчання; можливість консультації з викладачем у невідомих обставинах; базові знання і уміння, отримані до початку проходження практичної підготовки [5].

Доцільно взяти до уваги виокремлені А.В. Бурсиковим *проблеми практичної підготовки*: необхідність проходження практики у визначений термін; недостатня мотивація студентів і відсутність готовності до співпраці з викладачем під час проходження практики; необхідність достатнього часу для засвоєння нових знань, умінь, навичок; невідповідність наявних практичних умінь реаліям професійної діяльності тощо [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на постійну увагу дослідників до проблеми практичної підготовки студентів, окремі її аспекти потребують додаткового розгляду і дослідження. Зокрема, потребують детальнішого вивчення самооцінка студента щодо результативності проходження практики, роль нових знань, умінь, навичок при самовизначенні результативності проходження практики студентом, усвідомлення студентом компетентностей, над розвитком яких працювали під час проходження практики і, безумовно, рівень задоволеності студента щодо якості проходження практики і фактори, що впливають на її ефективність.

Виклад основного матеріалу. *Практична підготовка студентів, які навчаються у закладах вищої освіти, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними закладами вищої освіти договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.* Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до чинного законодавства [1, ст. 51].

Залежно від напрямів підготовки, конкретної спеціальності студентів практика може бути: навчальною, навчально-виробничою, педагогічною, науково-дослідною (перед написанням магістерської, дипломної, бакалаврської робіт), асистентською. Перелік усіх видів практик для кожної спеціальності, їх зміст, форми, тривалість, терміни проведення визначаються навчальними планами факультетів, інститутів.

Розглянемо більш детально *види практичної підготовки студентів*.

• *Навчальна практика* проводиться на 1-3 курсах і має на меті узагальнити, систематизувати набуті студентами теоретичні знання, виробити вміння та навички застосування їх на практиці. Мета навчальної практики реалізується шляхом ознайомлення зі змістом і формами роботи на базі практики та виконання конкретних завдань, передбачених програмою практики. Навчальна практика є частиною освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

• *Навчально-виробнича практика* проводиться, як правило, на 3-4 курсах факультетів та інститутів університету. Навчально-виробнича практика передбачена навчальними планами підготовки, якщо це зумовлено особливостями підготовки з певного напрямку (спеціальності). Даний вид практики покликаний сформувати професійні вміння, навички приймати самостійні рішення на певних ділянках роботи (або з конкретних питань) в реальних виробничих умовах шляхом виконання окремих функцій і завдань, властивих майбутній професії.

• *Педагогічну практику* проходять студенти всіх напрямів підготовки та спеціальностей, які передбачають можливість присвоєння фахівцю кваліфікації вчителя, викладача вищого навчального закладу. Педагогічну практику проходять студенти освітнього рівня бакалавр (на 4 курсі) відповідних напрямів підготовки і спеціальностей. Педагогічна практика є невід'ємною частиною підготовки до викладацької діяльності майбутніх висококваліфікованих фахівців, які отримують диплом бакалавра та спеціаліста. Умовою успішного проходження педагогічної практики є опанування студентами змісту фундаментальних дисциплін, методики їх викладання, основ педагогіки для викладання відповідних дисциплін у загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях, спеціалізованих середніх навчальних закладах тощо.

• *Асистентську практику* проходять студенти, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра. Вона дозволяє студентам набути практичних навичок та досвіду викладацької роботи, необхідних для викладання дисципліни за профілем набутої спеціальності у вищих навчальних закладах після отримання освітнього рівня магістра. Асистентській практиці передують вивчення курсів з педагогіки вищої школи та методики викладання у вищих навчальних закладах.

• *Науково-дослідна (переддипломна) практика* проводиться перед виконанням кваліфікаційної роботи (бакалаврської, дипломної, магістерської) і є підсумковою ланкою практичної підготовки студентів. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання із фахових дисциплін, завершується формування бази фактичного матеріалу для виконання атестаційної роботи. Необхідність проведення науково-дослідної практики перед написанням кваліфікаційної роботи визначається факультетом, інститутом при розробці відповідного навчального плану [3].

Відтак, загальна *мета практики* - оволодіння студентами сучасними методами, навичками, вміннями та способами організації праці майбутньої професійної діяльності, формування у них на базі одержаних в Університеті знань, професійних навичок та вмінь для прийняття самостійних рішень під час роботи в конкретних соціально-економічних умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності [3].

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного обсягу практичних навичок і умінь відповідно до освітніх рівнів бакалавра, магістра [3].

На думку З.В. Крецан та Н.Е. Касаткіної, якість університетської освіти залежить від поєднання високого рівня теоретичної і практичної підготовки. Наше емпіричне дослідження спрямоване на з'ясування результативності проходження практики студентами: які нові знання були отримані під час проходження практики, які сформувались вміння, навички, над розвитком яких компетентностей працювали під час проходження практики, а також рівень задоволеності проходженням практики. Досліджуваними виступили студенти факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Всього участь у дослідженні взяли 73 особи. База дослідження орієнтована на підготовку кваліфікованих фахівців наступних спеціальностей:

- 053 – психологія;
- 231 – соціальна робота;
- 011 – освітні, педагогічні науки;
- 073 – менеджмент.

Для дослідження було використано авторський опитувальник "Опитувальник результативності проходження практики студентами", який містить питання відкритої і закритої форми для підвищення інформативності відповідей. В ході дослідження було отримано наступні результати (рис. 1).

Понад 26% опитуваних відзначили, що оцінка результативності проходження практики дорівнює одному балу, менше 7% оцінили результативність проходження практики у 2 бали, 11% - у 3 бали, понад 42% опитуваних оцінили в 4 бали, і, на жаль, лише 14% опитаних студентів відзначили, що їхня оцінка результативності проходження практики дорівнює п'яти балам.

Відтак, проаналізувавши відповіді студентів на це запитання, можемо відзначити, що середнім арифметичним балом в даному випадку буде трійка (задовільно), що свідчить про низький рівень результативності проходження практики студентами факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Відповіді на запитання: "Чи отримали Ви нові знання, вміння, навички під час проходження практики?" подані на рис. 2.

Значна частина опитуваних (56,3%) зазначила, що отримала нові знання, вміння, навички, проте 43,8% опитуваних зізнались, що нових знань, умінь, навичок не здобули і не сформували під час проходження практики.

Відтак, різниця між відповідями "Так", "Ні" не є суттєвою, хоч і є важливою для об'єктивної оцінки результативності практичної підготовки студентів загалом і процесу проходження практики, зокрема.

Оцінка результативності проходження практики студентами факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Рис. 1

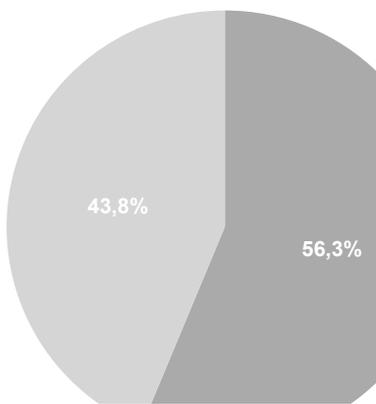

Рис. 2.

Серед відповідей на запитання: "Які саме знання, вміння, навички Ви отримали під час проходження практики?" були такі:

- вміння працювати в колективі, обмін досвідом з професіоналами;
- комунікативні навички;
- дослідницькі навички;

- практичне застосування знань;
 - уміння будувати освітнє заняття тощо.
- Серед відповідей на запитання: "Чому Ви не отримали нових знань, умінь, навичок під час проходження практики?" були такі:

- виконувала монотонну механічну роботу;
- на жаль, працівники організації не були зацікавлені надати мені нові знання;
- викладач нічого не пояснював тощо.

Динаміку розвитку компетентностей студентів під час проходження практики подаємо на рис. 3.

Проаналізувавши відповіді на запитання: "Над розвитком яких компетентностей Ви працювали під час проходження практики?", ми чітко бачимо на рис. 3, що 55% студентів під час проходження практики працювали над розвитком комунікативної компетентності, 38% – над розвитком соціально-трудової компетентності, 33% – інформаційної компетентності, 28% – навчально-пізнавальної компетентності, 22% над розвитком загальнокультурної компетентності, 22% – над розвитком компетентності особистісного зростання, і лише 16% – ціннісно-смыслові компетентності.

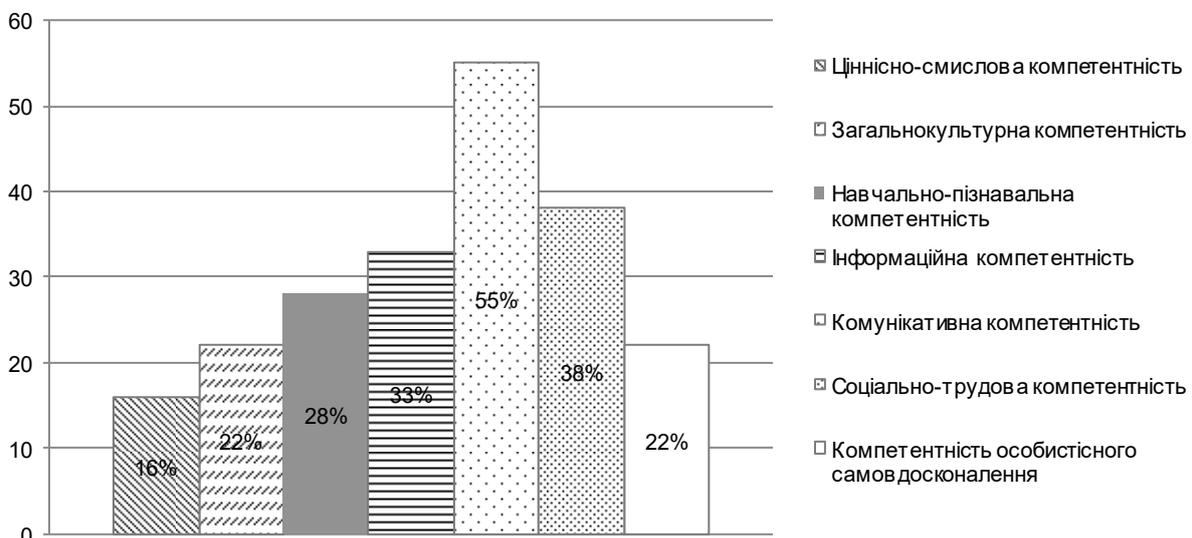

Рис. 3

Зважимо на те, що студенти додавали до запропонованого переліку свої варіанти відповідей:

- аналітична компетентність;
- організаторська компетентність;
- емоційно-вольова компетентність тощо.

Відтак, найбільш важливою, на думку опитуваних, є комунікативна компетентність (55%), а найменш розвинутою ми з'ясували є ціннісно-смыслова компетентність (16%).

На запитання: "Чи задоволені Ви проходженням практики?" маємо наступні результати (рис. 4).

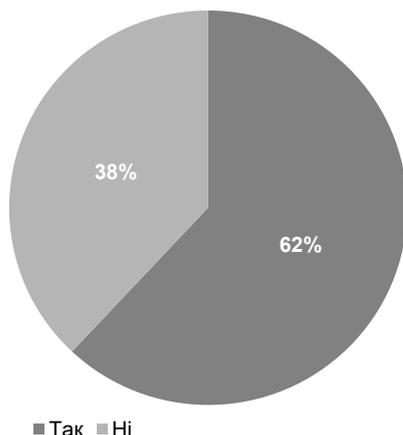

Рис. 4

Як бачимо, серед опитуваних найбільший відсоток задоволених проходженням практики студентів, а саме – 62%, проте і частка незадоволених не є малою – 38% від опитаних.

Серед відповідей на запитання: "Поясніть чому "Так"." такі:

- новий досвід, набуття практичних навичок;
- це був важливий психолого-педагогічний досвід;
- я занурилась в робочу атмосферу, попрацювала з клієнтами;
- остання практика на 4 курсі бакалаврату була продуктивною, корисною, навчальною, я отримала новий досвід, корисний і потрібний у майбутньому;
- було цікаво і продуктивно;
- тому, що мені надали хорошу базу практики;
- організацію практики та обранням місця проходження займалася самостійно і отримала практичні навички, які конкретно потрібні на практиці;
- практика необхідна для кожного студента тощо.

Серед відповідей на запитання: "Поясніть чому "Ні"." такі:

- вона не мала сенсу і не відповідала реальній роботі в моїй сфері;
- я не досягнула бажаного результату, а саме збагачення нових умінь та навичок у практичній сфері;
- нічого для себе не взяв, був вражений халатністю викладача до своєї роботи тощо.

В ході емпіричного дослідження нами було з'ясовано основні фактори, що впливають на рівень задоволеності студента щодо проходження практики:

- отримання нових знань, умінь, навичок під час проходження практик;
- розвиток компетентностей;
- досвід професійної взаємодії;
- умови бази практики;
- налаштованість фахівців на взаємодію з практикантом;
- взаємодія практиканта з керівником практики від навчальної установи та керівника практики від бази практики;

• узгодженість вимог керівника практики від навчальної установи та керівника практики від бази практики до практиканта тощо.

На основі результатів емпіричного дослідження та вивчення реальної ситуації щодо проходження практики студентами вищих навчальних закладів, а також на основі Листа МОН 1/9-93 від 07.02.09 року "Про практичну підготовку студентів", нами окреслені шляхи вдосконалення практичної підготовки студентів:

- перегляд навчальних планів з метою відновлення та подальшого підвищення статусу практичної підготовки;
- розробка та впровадження у освітній процес наскрізних та безперервних програм практик, нових систем практичної підготовки студентів;
- сформована система галузевих зв'язків між вищими навчальними закладами та роботодавцями для забезпечення здобуття студентами професійних навичок під час проходження практики;
- розробка і запровадження системи ранньої адаптації випускників на первинних посадах тощо.

Особливу увагу доцільно звернути на практичну підготовку майбутніх педагогічних працівників. Зокрема необхідно створити ефективну мережу баз практик, де могли б проходити неперервну практику студенти вищих навчальних закладів, починаючи з третього семестру. Спільними зусиллями регіональних органів управління освітою та вищих педагогічних навчальних закладів необхідно здійснити ретельний відбір баз практик у регіоні для проведення педагогічних практик із залученням до цієї роботи найдосвідченіших вчителів-методистів. Студентів випускних курсів доречно направляти на практику, використовуючи при цьому можливість укладання тристоронньої угоди, відповідно до наказу МОН від 17.07.2006 року № 536 [6].

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. Проаналізувавши відповіді студентів на запитання щодо організації та проходження практики, можемо відзначити, що середнім арифметичним балом в даному випадку буде трійка (задовільно), що свідчить про недостатній рівень результативності проходження практики студентами факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців, відтак, потребує підвищеної уваги, суттєвого покращення щодо організації процесу проходження практики та її проведення.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про вищу освіту" №1556-18, чинний, поточна редакція від 28.09.2017 р.
2. Статут Київського національного університету імені Тараса Шевченка (нова редакція) від 24.07.2015 р.
3. Положення "Про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка" від 23.03.2007 р.
4. З.В. Крецан, Н.Э. Касаткина "Практическая подготовка студентов как фактор повышения качества университетского образования", Ползуновский вестник №3, 2005 г.
5. А.В.Брусиков "Шляхи вдосконалення практичної підготовки студентів". Режим посилання: <https://www.isma.ivanovo.ru/attachments/803>
6. Лист МОН 1/9-93 від 07.02.09 року "Про практичну підготовку студентів"
7. В.В. Дрижак, Є.М. Єрмак "практична підготовка здобувачів вищої освіти як фактор ефективності компетентнісного підходу у професійній підготовці фахівців", Вісник ЧНПУ імені Тараса Шевченка №125, 2015 р.
8. Д.Б. Панасевич Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України / Д.Б. Панасевич, А.К. Солоденко. – К.: Міністерство освіти і науки України: Державна наукова установа "Інститут інноваційних технологій і змісту освіти", 2013. – 28 с.
9. М.Т. Левочко, Н.Л. Гресь "Теоретично-практична підготовка студентів до виробничої практики", Вісник ЖДУ ім. Івана Франка №45, 2009 р.

References

1. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" №1556-18, chynnyi, potochna redaktsiia vid 28.09.2017.

2. Statut Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka (nova redaktsiia) vid 24.07.2015 r.

3. Polozhennia "Pro provedennia praktyky studentiv Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka" vid 23.03.2007.

4. Z.V. Kretsan, N.Э. Kasatkyna "Praktycheskaia podhotovka studentov kak faktor povysheniia kachestva unyversytetskoho obrazovaniia", Polzunovskiy vestnyk №3, 2005.

5. A.V.Brussykov "Shliakh vdoskonalennia praktychnoi pidhotovky studentiv". Rezhym posylannia: <https://www.isma.ivanovo.ru/attachments/803>

6. Lyst MON 1/9-93 vid 07.02.09 roku "Pro praktychnu pidhotovku studentiv"

7. V.V. Dryzhak, Ye.M. Yermak "praktychna pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity yak faktor efektyvnosti kompetentisnoho pidkhodu u

profesiinii pidhotovtsi fakhivtsiv", Visnyk ChNPU imeni Tarasa Shevchenka №125, 2015.

8. D.B. Panasevych Rekomendatsii pro provedennia praktyky studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv Ukrainy / D.B. Panasevych, A.K. Solodenko. – K. : Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy; Derzhavna naukova ustanova "Instytut innovatsiynykh tekhnolohii i zmistu osvity", 2013. – 28 s.

9. M.T. Levochko, N.L. Hres "Teoretychno-praktychna pidhotovka studentiv do vyrobnychoi praktyky", Visnyk ZhDU im. Ivana Franka №45, 2009.

Надійшла до редколегії 29.11.18

Рецензовано 05.12.18

L. Rutyan, Master of Pedagogy of Higher School
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv Ukraine
ORCID 0000-0001-9609-2381

PRACTICALLY DIVIDED SEGMENT OF PROFESSIONAL PREPARATION OF STUDENTS IN HIGHER SCHOOL

The article deals with the problem of practical training of students of the first (Bachelor's) and the second (Master's) higher education levels and ways to increase the effectiveness of the system of practical training of students in higher education. The results of the empirical study of the student's experience in passing the practice as an integral part of the process of training specialists in higher educational institutions in accordance with the standards of educational activity and higher education. The principles and tasks of the University's educational activities regarding practical training of students, types of practical training of students are considered. The ways of improving the practical training of students of higher educational establishments, the level of mastering practical skills, methods of mastering skills, the method of assessment (self-assessment) of mastering skills, are determined, as well as the criteria of students' practical training, the problems of practical training of students and the factors influencing level of student satisfaction with passing the practice.

Keywords: higher education, educational activity, practical training, practice, educational and industrial practice, pedagogical practice, assistant practice, research (undergraduate) practice, the effectiveness of passing the practice.

Л. Рутьян, магистр педагогтики высшей школы
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина
ORCID 0000-0001-9609-2381

ПРАКТИКО ОРИЕНТИРОВАННЫЙ СЕГМЕНТ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

В статье рассматривается проблема практической подготовки студентов первого (бакалаврского) и второго (магистерского) уровней высшего образования и пути повышения эффективности системы практической подготовки студентов в высшей школе. Представлены результаты эмпирического исследования результативности прохождения практики студентами как неотъемлемой составляющей процесса подготовки специалистов в высших учебных заведениях в соответствии со стандартами образовательной деятельности и высшего образования. Рассмотрены принципы и задачи образовательной деятельности университета по практической подготовке студентов, виды практической подготовки студентов. Выяснено пути совершенствования практической подготовки студентов высших учебных заведений, выделены уровни овладения навыками, методику овладения умением, методику оценки (самооценки) овладения умениями, а также определены критерии успешности практической подготовки студентов, обозначены проблемы практической подготовки студентов и факторы, влияющие на уровень удовлетворенности студента о прохождении практики.

Ключевые слова: высшее образование, образовательная деятельность, практическая подготовка, практика, учебная практика, учебно-производственная практика, педагогическая практика, ассистентская практика, научно-исследовательская (преддипломная) практика, результативность прохождения практики.

УДК 37.019.12:364-43
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2018/4-1/13>

Я. Співак, канд. пед. наук, доц.
Державний вищий навчальний заклад
"Донбаський державний педагогічний університет", Слов'янськ, Україна
ORCID iD 0000-0001-8829-2236

ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Проаналізовано підходи вчених до розуміння сутності поняття "культура", "культура спілкування", "соціально-комунікативна культура", "соціально-комунікативна культура соціального працівника". Акцентовано взаємозв'язок між особливостями соціальної роботи і якістю оволодіння комунікативними вміннями, які лежать в основі професійної компетенції соціального працівника. Розкрито зміст та охарактеризовано структуру соціально-комунікативної культури майбутніх соціальних працівників. Визначено фундаментальне значення соціально-комунікативної культури у професійній діяльності соціальних працівників.

Ключові слова: культура спілкування, комунікативні вміння, соціально-комунікативна культура, соціально-комунікативна культура соціального працівника та ін.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інтеграції України до європейського освітнього простору актуалізувалися новітні потреби суспільства у підготовці висококваліфікованого фахівця, здатного до ефективної роботи на рівні світових стандартів, готового до самореалізації, постійного розвитку і самовдосконалення. Практика переконливо свідчить, що лише висока освіченість особистості фахівця, загальний культурний розвиток, ефективність міжособистісної взаємодії, майстерність професій-

ного спілкування визначають його конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Сьогодні для українського суспільства актуальності набуває соціально-комунікативна культура майбутніх фахівців, незалежно від їх професійного спрямування. Соціально-комунікативна культура є фундаментальною структурною складовою професіоналізму майбутніх соціальних працівників, оскільки їх основною виробничою функцією є налагодження емоційної взаємодії та